

Welkom op Malta en Gozo

De piepkleine staat Malta wordt omringd door het azuurblauwe water van de Middellandse Zee en biedt tal van mogelijkheden op drie compacte, vriendelijke eilanden – het boeiende Malta, het vredige Gozo en het minuscule Comino. De zon schijnt er 300 dagen per jaar en de zee is er heerlijk warm. Maar er is meer dan zon en zee: Malta kan bogen op 7000 jaar geschiedenis, cultuur en architectuur. Ontdek het met de Top 10 Malta en Gozo.

Maltezer bezienswaardigheden lopen uiteen van unieke, eeuwenoude stenen tempels zoals **Mnajdra** en **Hagar Qim** tot iconische, 21ste-eeuwse bouwwerken bij de **stadspoort** van Valletta. De positie van het land midden in de Middellandse Zee en de natuurlijke havens trokken alle mogendheden uit de regio aan. Eerst kwamen de Feniciërs, die als erfgoed de traditionele Maltezer schepen achterlieten, die u in al hun kleurenpracht kunt bewonderen in **Marsaxlokk Harbour**. Maar ook de Romeinen, Arabieren, middeleeuwse christenen, Osmaanse Turken, Fransen en Britten drukten hun stempel op het land, evenals de Tweede Wereldoorlog en vooral de johannieters.

De ridders stichtten de prachtige hoofdstad van Malta, **Valletta**. Hier torenen 16de-eeuwse vestingmuren hoog uit boven de Grand Harbour en schitteren de smalle straatjes met honingkleurige kalkstenen huizen in de mediterrane zon. Veel gebouwen van de Ridderorde zijn inclusief hun kunstwerken bewaard gebleven, waaronder de **St. John's Co-Cathedral** met een onovertroffen barok interieur.

Of u nu een weekend of een hele week komt, in deze Top 10-gids vindt u het beste wat Malta en Gozo te bieden hebben, van kastelen en catacomben tot culinaire klappers. De gids geeft volop tips, over gratis uitjes of verborgen pareltjes, plus acht gemakkelijk te volgen voorbeeldroutes, zodat u in korte tijd zoveel mogelijk kunt bekijken. Voeg daarbij de fraaie foto's en de kaarten en u hebt een ideale compacte reisgids in handen. **Geniet van de gids en van Malta en Gozo.**

Van boven met de klok mee: Blue Lagoon op Comino, Popeye Village in Anchor Bay, de skyline van Valletta met de koepel van de Carmelite Church, de tempel Mnajdra, decoratie op de St. John's Co-Cathedral in Valletta, Ghadira Nature Reserve, de Mdinacitadel

TOP 10 Hoogtepunten van Malta en Gozo

De kleine Maltezer archipel ligt op de grens van Europa en Afrika. Eeuwenlang werden de eilanden bestormd en veroverd – de johannieters, de Britten en de vroegste inwoners van de eilanden lieten allen hun sporen na. Op Malta, het grootste eiland, vindt u grote resorts en culturele schatten. Gozo is nog ongerept en op het piepkleine Comino lijkt de tijd te hebben stilgestaan.

1 Grand Master's Palace, Valletta

Dit schitterende paleis paste goed bij de grootmeester van de johannieters. De weelderige zalen staan vol schatten, waaronder schilderijen en fraai bewerkte friezen (blz. 12–13).

2 St. John's Co-Cathedral, Valletta

Dit is een van de mooiste barokke kerken ter wereld en is nog steeds eigendom van de Maltezer Ridderorde. In het oratorium hangt Caravaggio's *De onthoofding van Johannes de Doper* (blz. 14–17).

3 De tempels Mnajdra en Ħaġar Qim

De prachtige tempels in roomkleurige kalksteen staan op een ruige klif en kijken uit op de zee (blz. 18–19).

4 Mdina en Rabat

De oude hoofdstad van Malta, Mdina, is een magische stad met stoere muren en prachtige paleizen en kerken. Het naastgelegen Rabat biedt imposante christelijke bezienswaardigheden (blz. 20–21).

5 Birgu (Vittoriosa)

In Birgu, met zijn middeleeuwse steegjes op het schiereiland in de Grand Harbour, kwamen de johannieters voor het eerst aan land. Fort St. Angelo was hun militaire hoofdkwartier (blz. 24–25).

6 Marsaxlokk

In de baai van dit leuke vissersdorp deinen de vrolijk gekleurde *luzzus* (schepen) vrolijk heen en weer. Op zondag komen hele families naar de vismarkt aan de kade en eten een visje in een van de restaurants (blz. 26–27).

7 Hal Saflieni Hypogeum, Paola

Zo'n 55 eeuwen geleden hakten mannen deze necropolis uit de rotsen uit. De kamers, verdeeld over drie verdiepingen, zijn prachtig bewerkt (blz. 28–29).

8 De Citadel, Victoria, Gozo

De kleine ommuurde citadel bevindt zich op een rotspunt boven het centrum van Gozo. Vanhier kijkt u uit over het eiland, tot aan Malta toe. Binnen de muren zijn mooie musea (blz. 30–31).

9 Dwejra, Gozo

De westkust van Gozo is bij Dwejra zeer spectaculair. Rotsformaties omlijsten het prachtige uitzicht over de kliffen. U kunt hier heerlijk wandelen, en de duiklocaties behoren tot de mooiste in de Middellandse Zee (blz. 32–33).

10 Comino

Het minuscule Comino is een ongerepte wildernis. Er woont slechts een handvol mensen. Ga zwemmen in het azuurblauwe water van de Blue Lagoon of wandel over de spectaculaire kliffen (blz. 34–35).

TOP 10 ★ Mdina en Rabat

Mdina is Malta's meest betoverende stad – een middeleeuwse citadel, gebouwd op Arabische en Romeinse fundamenten. Voor Valletta werd gebouwd was dit de hoofdstad van Malta en tot op heden staan hier paleizen van aristocratische families. In Mdina lijkt de tijd te hebben stilgestaan, terwijl Rabat, de stad die net buiten de bastions van Mdina begint, eerder een moderne stad is. Toch heeft ook Rabat diverse belangrijke christelijke bezienswaardigheden, zoals de grot waar Paulus zou hebben geleefd en vroeg-christelijke catacomben.

ST. AGATHA

St. Paulus is de belangrijkste heilige van Malta, maar St. Agatha is een goede tweede. Het verhaal gaat dat de mooie Agatha, van het eiland Sicilië, werd begeerd door de Romeinse gouverneur, maar zijn avances afwees. Ze vluchtte naar Malta om aan hem te ontsnappen. De heilige zou in een grot bij Rabat hebben gebeden; later werd te harer ere een ondergrondse kapel gebouwd. Toen zij later terugkeerde op Sicilië werd zij door de gouverneur gevangen genomen, gemarteld en vermoord.

1 St. Paul's Cathedral, Mdina

Boven op Lorenzo Gafa's mooi barokke kathedraal (**onder**) staat een sierlijke koepel. De marmeren grafstenen in de vloer verwijzen naar notabele prelaten.

2 Palazzo Vilhena, Mdina

In 1726 gaf grootmeester Vilhena Guion de Mondion de opdracht voor de bouw van een barok paleis (**boven**). Veel decoraties verdwenen toen het pand een ziekenhuis werd. Nu is het Natural History Museum erin gevestigd.

3 Palazzo Falzon, Mdina

Diverse collecties, van zilverwerk en sieraden tot Perzische tapijten, zijn te zien in dit paleis, een van de oudste van de stad.

4 Muren en poorten, Mdina

De eerste bouwers van de imposante stadsmuren waren de Arabieren. De barokke hoofdpoot werd in 1724 toegevoegd en later gerestaureerd. De mooie tuinen zijn een lust voor het oog.

9 St. Agatha's Catacombs, Rabat

St. Agatha zou in deze ondergrondse graven hebben gebeden. In de grote kapel ziet u prachtige, middeleeuwse fresco's (**links**). Verscholen in de catacomben ligt nog een kapel met schilderijen uit de 4de eeuw.

5 Triq Villegaignon, Mdina

Mdina's hoofdstraat staat vol met de oudste en mooiste paleizen van de stad, die nog steeds worden bewoond door oude, adellijke families. Let vooral op de decoratieve deurkloppers.

10 Domvs Romana, Rabat

Aan de rand van Rabat, vlak bij de Griekse poort van Mdina, staat een klein museum met daarnaast de door de tand des tijds aangetaste resten van een Romeins huis. In het museum ziet u prachtige mozaïeken en beelden.

St. Paul's Church en grot, Rabat

Paulus (**rechts**) zou tijdens zijn verblijf op Malta in deze grot hebben gewoond en het is tot de dag van vandaag een pelgrimsoord. De kerk is naargeestig, maar naar verluidt kan het beeld van de Madonna wonderen verrichten.

7 Cathedral Museum, Mdina

In een verschoten barokgebouw met een marmeren trap ligt dit aparte, ouderwetse museum. Hoogtepunt is een reeks houtsneden van Dürer.

8 St. Paul's Catacombs, Rabat

Deze fascinerende Fenicische catacomben – sommige met originele decoraties – werden ook gebruikt door de eerste christenen.

Mdina en Rabat

VOOR DE TOERIST Kaart C4

St. Paul's Cathedral, Mdina: Pjazza San Pawl; 21454697; open ma–vr 9.30–16.00 (za tot 15.00) uur

Palazzo Vilhena, Mdina: Pjazza San Publiju; 2145 5951; open dag. 9.00–16.30 uur; entree € 5

Palazzo Falzon, Mdina: Triq Villegaignon; 2145 4512; open di–zo 10.00–16.00 uur; entree € 10

St. Paul's Church en grot, Rabat: Misraħ Il-Paroċċa; 21454467; open ma–za 9.00–17.00 uur

Cathedral Museum, Mdina: Pjazza ta' l-Arcisqof; 21454697; open ma–vr 9.30–16.00 (za tot 15.00) uur; entree € 5

St. Paul's (St. Agatha's) Catacombs, Rabat: Triq Sant' Agata; 21454526; open dag. 9.00–16.30 uur; entree € 4

Domvs Romana, Rabat: Il-Wesgħa Tal-Mużew; 21454125; open dag. 9.00–16.30 uur; entree € 6, kinderen € 3

■ Bij St. Paul's Catacombs krijgt u een audiogids.

TOP 10 Kerken en kathedralen

Fresco's in de St. Paul's Cathedral

1 St. Paul's Cathedral, Mdina

De kathedraal van Mdina zou zijn gebouwd op de plek waar de villa stond van de Romeinse gouverneur Publius, die door Paulus tot het christendom werd bekeerd. Lorenzo Gafa ontwierp de huidige ingetogen barokke kerk, nadat een aardbeving de vorige had vernield (blz. 20-21).

2 St. Paul's Shipwreck Church, Valletta

Veel mensen vinden de aankomst van Paulus op Malta in het jaar 60 de belangrijkste gebeurtenis in de Maltese geschiedenis. Onder in deze barokke kerk (blz. 66), die is gewijd aan de patroonheilige van Malta, zou een fragment van de pilaar liggen, waarop Paulus werd onthoofd, evenals een reliek van het polsbotje van de heilige.

3 Church of St. Lawrence, Birgu

Ridders en bewoners vierden het eind van het Grote Beleg hier in 1565. Lorenzo Gafa ontwierp de huidige kerk in 1681. Die werd geres-taureerd nadat hij in WO II zwaar was beschadigd (blz. 24-25).

4 Xewkija Rotunda, Gozo

Xewkija Rotunda, die in 1971 werd voltooid, zou de op twee na grootste koepel van Europa hebben, maar dit wordt betwist door de inwoners van Mosta (blz. 45). In de kerk past drie keer de bevolking van Xewkija (blz. 102).

5 Our Lady's Return from Egypt, Comino

Dit leuke kerkje uit de 13de eeuw ligt achter de Santa Marija Bay. Boven op het eenvoudige witte gebouw staan drie ronde klokken en eromheen staan tamarisken. Tweemaal per week wordt de mis gelezen (blz. 34).

6 St. John's Co-Cathedral, Valletta

Een van de meest opvallende bouw-werken is de St. Johns Co-Cathedral, ontworpen door Gerolamo Cassar als kloosterkerk voor de johanniers. Binnen ziet u weelderige versieringen en schatten (blz. 14-17).

Ta' Pinu Basilica op het platteland

7 Parochiekerk van Senglea (L-Isla)

De oorspronkelijke, 18de-eeuwse kerk werd in WO II verwoest, maar is geres-taureerd (blz. 74). Hij is gewijd aan Our Lady of Victories, en heeft een houten beeld van de Maagd in een zilveren kist, plus een monument voor de slachtoffers van WO II.

8 Mosta Dome, Mosta

De koepel van Mosta's parochiekerk (officieel: Our Lady of the Assumption) werd van 1833 tot 1871 gebouwd. Dit zou de op twee na grootste koepel van Europa zijn (blz. 90).

Zijaanzicht van de Gozo Cathedral

9 Gozo Cathedral, Victoria

Lorenzo Gafa ontwierp deze elegante barokke kathedraal, met een prachtige trompe l'oeilkoepel, midden in de citadel (blz. 31).

10 Ta' Pinu Basilica, Gozo

Elk jaar reizen hier duizenden Maltezers naartoe in de hoop dat Our Lady of Ta' Pinu hun kwaaltjes zal genezen (blz. 103). Offerandes, van krukken tot gipsverband, tonen aan hoe sterk hun geloof is.

TOP 10 RELIGIEUZE FIGUREN

Beeld van Johannes de Doper

1 Johannes de Doper

Johannes is sinds de oprichting van de orde de patroonheilige van de ridders.

2 St. Agatha

St. Agatha is de patroonheilige van Malta. Zij zou zich voor haar Romeinse belagers schuil hebben gehouden in een grot in Rabat Victoria.

3 St. Publius

De Romeinse gouverneur Publius, door Paulus bekeerd tot het christendom, was de eerste bisschop van Malta.

4 St. Paulus

In het jaar 60 leed Paulus schipbreuk bij Malta. Hij bekeerde de lokale bevolking tot het christendom.

5 Paus Pius V

Pius V betaalde mee aan de bouw van Valletta en stuurde zijn beste ingenieurs als adviseur naar het eiland.

6 Our Lady of the Assumption

De populairste incarnatie van de Maagd Maria op Malta. Haar naamdag op 15 aug. is een gezellige *fešta*.

7 Our Lady of Ta' Pinu

Aan Our Lady of Ta' Pinu worden genezende krachten toegeschreven en veel Maltezers gaan naar de Basilica (blz. 103) in de hoop op genezing.

8 Heilige Petrus

De feesten van Petrus en Paulus op 29 juni vallen samen met het traditionele Maltezer festival van Mnarja (blz. 61).

9 San Lawrenz

San Lawrenz is de enige patroonheilige van Malta naar wie een dorp is genoemd, op Gozo.

10 St. Andrew

Patroonheilige van de vissers. Beelden van hem staan in verlichte nissen. Aan de kust bij Xlendi staat ook een beeld.

TOP 10 Noord-Malta

Noord-Malta biedt een bijzondere diversiteit aan attracties. De drukste en meest toeristische resorts liggen hier, onder meer partyhoofdstad Bugibba. St. Paul's Bay en de kustplaats Mellieħa zijn wat rustiger, maar het gouden zandstrand van Mellieħa Bay is het populairst van Malta. Als de kinderen genoeg hebben van alle zon, zee en strand, kunt u met ze naar verschillende familieattracties: van waterparken tot de filmset Popeye Village.

Malta toont hier ook zijn natuurschoon, met ruige kliffen, een schitterende kustlijn en afgelegen baaien, vooral rond Marfa Ridge. Bezoek voor een ander soort Malta het Ghadira Nature Reserve. Tot slot is er het oude Malta, zichtbaar in de tempels van Skorba en Ta' Ħaġrat.

De 'Egg Church' in Mgarr

NOORD-MALTA

De parochiekerk van Mellieħa

1 Mellieħa Kaart B2

De historische stad Mellieħa ligt hoog boven een baai. Mellieħa was een van de eerste parochies op Malta, maar de oorspronkelijke 15de-eeuwse nederzetting bleek lastig te verdedigen tegen piraten en was tot de 19de eeuw verlaten. Mellieħa heeft een kerk uit elke periode – de oudste wordt genoemd om een rotstekening die door Lucas zou zijn gemaakt.

2 Mellieħa Beach Kaart B2

Mellieħa is het langste strand van Malta en perfect voor gezinnen, met ondiep water en een matige golfslag. Het is jammer van de hoofdweg die erlangs loopt, maar het goudgele zand en het heldere water zijn geweldig en er zijn tal van faciliteiten: cafés, watersport, bananenboten en paragliding. Er zijn veel hotels, maar ook in het dorp in de heuvels is voldoende accommodatie.

3 Mgarr Kaart B3

Er zijn twee plekken met de naam Mgarr op de Maltezer eilanden: de haven op Gozo en dit slaperige dorpje op Malta. De lokale trots is de 'Egg Church', gebouwd rond 1930 met de opbrengst van de verkoop van eieren. U kunt ook een schuilkerker bezoeken uit WO II. De kamers zijn precies zo ingericht als ze waren tijdens het bombardement op Malta. Mgarr is een goede plek om het Maltezer gerecht *fenek* (konijn) te proeven (blz. 56). Het gerecht wordt op diverse manieren bereid.

4 Skorba Temples, Zebbieħ

Kaart B3 ■ Bij Mgarr ■ 21580590

■ Open di, do, za 9.00–16.30 uur ■

Niet gratis ■ www.heritagemalta.org

De Skorba Temples zouden behoren tot de oudste vrijstaande bouwwerken ter wereld. De plek bood veel informatie voor archeologen, maar er is nu weinig te zien (blz. 43). De putjes in de stenen bestrating bij de ingang zouden hebben gediend voor het opvangen van het bloed van offerdieren om de goden gunstig te stemmen.

5 Ta' Ħaġrat Temples, Mgarr

Kaart B4 ■ Triq San Pietru ■ 21586264

■ Open di, do, za 9.00–16.30 uur ■ Niet gratis ■ www.heritagemalta.org

Deze tempels (blz. 42) werden voor het eerst opgegraven rond 1920 onder leiding van de Maltezer geleerde sir Themistocles Zammit.

Ruïnes van de Ta' Ħaġrat Temples

